

India – á veg millum stórveldi?

BOGI
ELIASSEN

cand.scient.pol



India er á breddanum í hesum døgum. Her heima hjá okkum tí at ein sendinevnd er farin til India, og úti í heimi tí at forsetin í USA, George Bush, júst hevur verið á vitjan og m.a. undirritað eina avtalu um kjarnorku

Heimsins størsta demokrati

Men hvat er India? India er í dag heimsins størsta demokrati, og bleiv savnað sum eind sum bretskt hjáland. Landið fekk ikki fullveldi, fyrr enn tilgongdin at taka av hjálandaveldini veruliga tók dik á seg aftan á Seinna Veraldarbardaga. Úr nýggjaru søguni víta vit nakað um drúgvu stríðið hjá Mahatma Gandhi fyrri bæði at vinna India fullveldi, men samstundis at gera tað soleiðis, at ymsu tjóðirnar og átrúnarlugu bólkarnir kundi liva í friði saman. Við yvir einari milliard íbúgvum er talan um eitt sera fjølbroytt land. Tær orrusturnar vit hoyra mest um er t.d. um Kashmir. Pakistan var upprunaliga ein partur av India, men bleiv líkasum tað muslimska landið, og komu muslimar úr øllum India til Pakistan, tá landið Pakistan sá dagsins ljós. Stóri meirilutin er hindu, men eisini ein rímligur

minniluti av sikkhum eru í India, og tað er tann orrustan vit hava hoyrt mest um í India. Ikki minst tí at Indira Gandhi legði eftir sikkum og bleiv eisini dripin av sikkum.

Stjórnarskipan

India verður kallað heimsins størsta fólkaraði, og er landið eitt sambandsríki, sett saman av federalum eindum. Federalu statirnir eru 28 í tali, umframt 6 sonevnd Union Territories. Munurin millum statirnar er stórir, og hóast India vanliga verður sætt sum eitt miðsavnandi sambandsríki, so er munurin stórir á lógum og reglum í ymsu statunum. T.d. eru summir statir munandi meira marknaðarbúskaparligir enn aðrir. Sambært t.d. The Economist merkir tað, at nógvir økisflokkar hava vunnið frama seinnu árin. Í nógvum økjum eru eisini ynskir um viðkað sjálvstýri og/ella fullveldi.

India og búskapur

India gjørdist fullveldisland í 1947. Tveyhundrað árin frammanundan var India eitt bretskt hjáland. Í byrjanini av fullveldistíðini var India búskaparliga vinstrahalt, og enn eru fleiri kommunistiskir flokkar. Kongressflokkurin, sum situr á valdinum nú, er í samgongu við kommunistiskum flokkum, og m.a. tí gongur striltið at gjøgnumføra búskaparligar broytingar ávegis einum indiskum marknaðarbúskapi. T.d. blivu liberaliseringar framdar í flogferðslu, telefonkervi og bygningsvinnu í 2005. Men síðan hevur verið

politiskt ósemja um ella hvussu haldast skal fram.

India og handilsavtalar

Sum tað hevur verið frammi, so hevur India dupultskattaavtalu við Føroyar.

Sambart handelsdeildini í Indisku stjórnini, so hevur India bert fríhandilsavtalu við Sri Lanka, handilsavtalu við Bangladesh, Bhutan, Ceylon, Maldiveerne, Kina, Japan, Suðurkorea, Norðurkorea, Mongolii og sonevndar preferential trade agreements (PTA) við Kili, Mercosur og Afghanistan. Síðan eru rammuvavtalu við GCC londini (arabisku flógvalondini), ASEAN, Teiland og Kili.

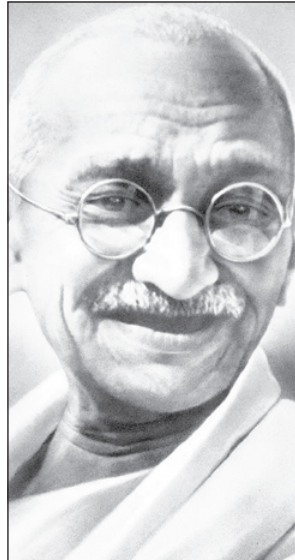
Tollur og skattur

India hevur, í heimshøpi, ein rættiliga høgan innflutningstoll.

Sambært tradeportal of India, so verður allur innflutningur tollaður við millum 5 og 35% og er miðaltollurin 15%. Hóast hetta tykist høgt, so er talan um úrslit av miðvísari lækking av tolli, har hægsta mark er lækkað frá 150% í 1991 (sum eisini var ein lækking) til 35% í dag.

Inntøkuskatturin er progressivur upp til 30%. Virkir gjalda 35% + 2,5% av goldna skattinum. Útlendsk virkir gjalda 40% + 2,5 %.

India hevur sostatt verið eitt afturlatið land. Seinni árin hevur verið arbeitt við at lata landið upp og at hava ein marknaðarbúskap. Tað almenna spælir enn ein týðandi leiklut á marknaðum, m.a. í figgjarheiminum.



Mahatma Gandhi



Indira Gandhi



Sonja Gandhi

At torført kann verða at einskilja, víta vit alt um, men útlendski áhugin í India er stórir og ynski um útlendskar íløgur setir eisini krøv til landið, sum sjálvt er áhugað í meira dynamikki og útlenskum kapitali.

Singh ístaðin fyrri Gandhi

Núverandi forsætisráðharrin sat sum figgjarmálaráðharri frá 1991 til 1996, og verður mett at hann er arkitekturin aftanfyrri tað ovurstóru framgongd, sum hevur verið seinastu árin. Hann hevur eisini roynt at bent búskapinum tann liberala vegin. Tað lá tó ikki í kortunum, at hann skuldi gerast forsætismálaráðharri, tí kongressflokkurin stillaði upp við Soniu Gandhi sum høvuðsvalvni. Hon er verdóttir Indiru Gandhi og einkja eftir Rajiv Gandhi. Sonia er fødd ítaleni og var tað

eisini kritikkurin av henni. m.a. tí at harða stríðið var millum kongressflokkin hjá Gandhi, sum er at kalla altumfevnandi, og so tjóðskaparluga hinduflokkin. Tá at hon, ella flokkurin við henni á odda, hevði vunni valið, tók hon ikki av at gerast forsætismálaráðharri, og tí fall valið á Singh. Forsetin, ið ikki hevur so stórt vald, er muslimski Abdul Kalam og kendur sum heilin aftan indisku missilskipanina.

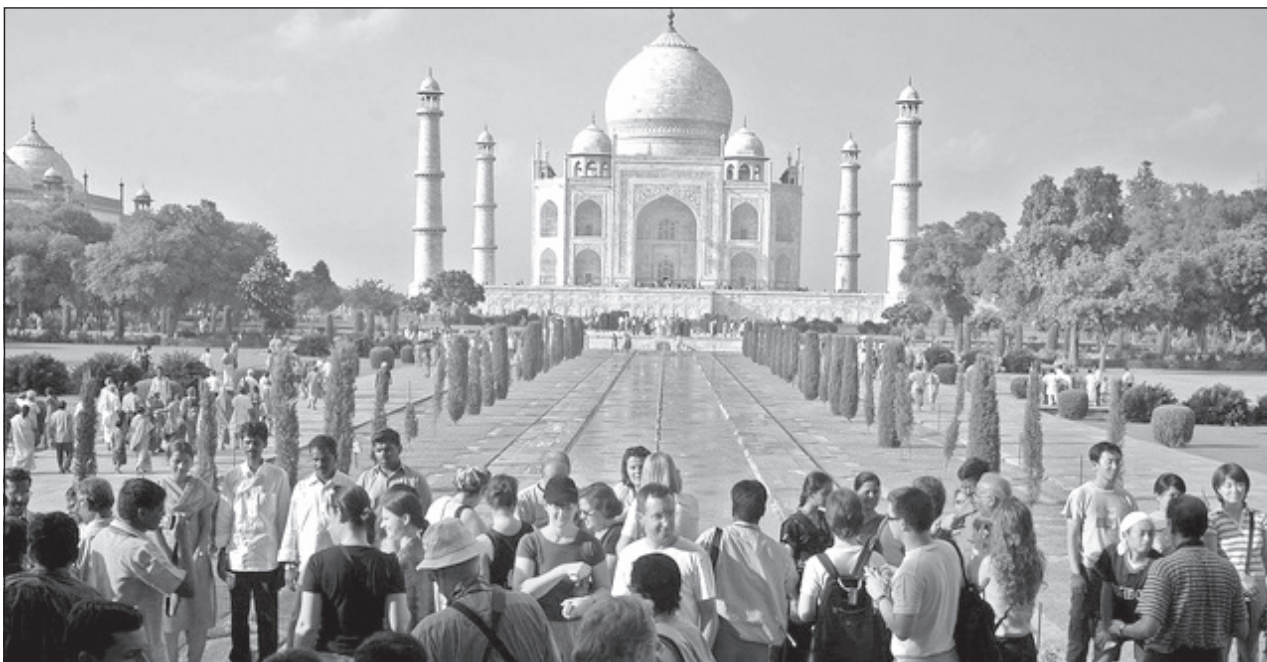
10. størsti búskapur

Sosialu trupuleikarnir í India eru enn stórir. Hóast arbeitt hevur verið við at uppløysa kastuskipanina, hevur tað ikki heilt eydnast. Undirstøðukervið er ikki nóg væl útbyggt og stórir eftirspurningur er eftir t.d. fartelesfonum. Landið hevur 10. størsta búskapin í heiminum, og verður roknað sum ein av framtíðar sterku leikarunum á alheimspallinum. Landið hevur staðið seg væl í at fáa útflaggaðar vinnur til sín, og hevur eina stóra og vælútbúnaðar arbeidsmegi (í tali) at seta inn í alheims kappingina, men hevur trupulleikar av ikki at verða nóg væl útbyggt.

Landbúnaðurin hevur enn stóran týðning og fevnir um ein fjórðing av BTÚ. Ídnaðurin er latin upp fyri útlandinum, men ein stórir partur er tó enn almenn ogn. Sambart The Economist, so eru tað tænastrur sum eru drívmeigin í indiska búskapinum. Vælkenda dømi er m.a. Bangalore, sum er kent sum indiska Silicon Valley.

Framtíðin

Stóra avbjóðingin liggur í at menna alt landið, tí munurin millum rík og fátøk er stórir, eins og at munurin millum sambandslandini er stórir, og at leisturin tey ynskja er ymiskur. India er m.a. spennandi, tí talan er um ein sera stóran marknað við yvir einari milliard íbúgvum. 2/3 arbeida enn í landbúnaðinum og nógva hava vánaligar liviumstøður. Búskaparvøksturur er stórir, og um so er at miðalkeypiorkan veksur, gerst India ein av teim áhugaðar verdu marknaðunum í heiminum, sum eisini hevur fingið staðfest sína tyngd, við at koma við í kjarnorkuklubban.



Taj Mahal í India

FAKTA

Íbúgvur: 1,8 milliard
Stødd: 3,287,590
átrúnaður hindu: 80,5%, **muslimar:** 13,4%,
kristin: 2,3%,
sikkar: 1,9%
Fólkavøkstur: 1,5% (2001-05)
Búskaparvøkstur í miðal: 6,8% síðan 1994
Sambandsland: 28 umframt 7 union territories
Forseti: Abdul Kalam
Forsætismálaráðharri: **Manmoham Singh**